

Sygn. akt *IV Ka 1506/12*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie w IV Wydziale Karnym Odwoławczym
w składzie:

Przewodnicząca: SSO Iwona Gdula

Sędziowie: SO Magdalena Mikłaszewicz (spr.)

del. SR Mariusz Jasion

Protokolant: Aneta Maziarek

przy udziale Prokuratora Prok. Okr. Ilony Talar

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2013 r.

sprawy **J. D.**

o wydanie wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie

z dnia 21 sierpnia 2012 r. sygn. VI K 940/11

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę J. D. przekazuje Sądowi Rejonowemu Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt *IV Ka 1506/12*

UZASADNIENIE

J. D. został skazany prawomocnymi wyrokami:

I. Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 17 lipca 2007 roku, sygn. akt VI K 1249/04 za ciąg przestępstw z art. 23 ust. 5 ustawy z dnia 23 stycznia 2004 roku o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych, popełnionych w okresie od 25 maja 2004 roku do 8 czerwca 2004 roku oraz w okresie od 25 maja 2004 roku do 23 czerwca 2004 roku, na karę 50 000 złotych,

II. Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 24 lipca 2007 roku, sygn. akt XIX K 93/07 za czyn z art. 222 § 1 kk w zb. z art. 224 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, popełniony w dniu 19 października 2006 roku, na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby oraz – na podstawie art. 71 § 1 kk – na karę grzywny w wysokości 150 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej na 10 złotych,

III. Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 14 maja 2008 roku, sygn. akt XIX K 500/07 za:

- czyn z art. 284 § 2 kk, popełniony w dniu 23 czerwca 2006 roku, na karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz – na podstawie art. 33 § 2 kk – na karę grzywny w wysokości 150 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 30 złotych,

- czyn z art. 284 § 2 kk, popełniony w dniu 12 października 2006 roku, na karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz – na podstawie na art. 33 § 2 kk – na karę grzywny w wysokości 150 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 30 złotych,

przy czym kary jednostkowe połączono, wymierzając skazanemu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby i karę grzywny w wysokości 180 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 30 złotych,

IV. Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 23 czerwca 2008 roku, sygn. akt VI K 686/09 (poprzednio XIV K 369/07), zmienionego następnie wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 20 lutego 2009 roku, sygn. akt IV Ka 1295/08 za czyn z art. 23 ust. 5 ustawy z dnia 23 stycznia 2004 roku o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych w zw. z art. 4 § 1 kk, popełniony w okresie od 6 lipca 2004 roku do 29 lipca 2004 roku, na karę grzywny w wysokości 55 000 złotych.

Sąd Rejonowy- SzczecinPrawobrzeże i Zachód w Szczecinie wyrokiem łącznym z dnia 21 sierpnia 2012 roku, sygn. VI K 940/11

1) na podstawie art. 85 kk, art. 86§1 kk połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi wyżej w punktach II (sygn. akt XIX K 93/07) i III (sygn. akt XIX K 500/07) i wymierzył skazanemu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności,

2) na podstawie art. 85 kk, art. 86 § 1 i § 2 a kk połączył kary grzywny orzeczone wyrokami opisanymi wyżej w punktach I (sygn. akt VI K 1249/04), II (sygn. akt XIX K 93/07), III (sygn. akt XIX K 500/07) i IV (sygn. akt VI K 686/09) i wymierzył skazanemu karę łączną grzywny w rozmiarze 70 000 złotych,

3) na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk, art.70 § 1 pkt 1 kk, art. 89 § 3 kk wykonanie orzeczonej w punkcie 1) kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 2 lat próby

4) na podstawie art. 624 § 1 pkp zwolnił skazanego od ponoszenia kosztów sądo-wych.

Apelację od całości powyższego wyroku wywiódł skazany, zarzucając:

„- naruszenie przepisu art. 571 § 1 pkp poprzez zaniechanie zwrócenia się do zakładu karnego, w którym przebywał o przesłanie opinii o jego zachowaniu a także poprzez pominięcie przy wydaniu wyroku łącznego informacji o warunkach rodzinnych, mająt-kowych i dokumentacji w zakresie stanu zdrowia i w konsekwencji dokonanie ustaleń faktycznych, pomimo braku miarodajnych dowodów w tym zakresie,

- wymierzenie kary łącznej pozbawienia wolności w sposób nadmiernie dla niego do-legliwy, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby, który upłynie w 2014 r., w sytuacji gdy połączone kary jednostkowe pozbawienia wolności wymierzone w sprawach XIV K 93/07 i XIX K 500/07 również zostały orzeczone z warunkowym zawieszeniem wykonania i okres próby w sprawie XIV K 93/07 skończył się w sierpniu 2012 r., natomiast w sprawie XIV K 500/07 skończyłyby się w maju 2013 r., a zatem znacznie wcześniej aniżeli orzeczony w wyroku łącznym,

- orzeczenie kary łącznej grzywny w rozmiarze 70 000 zł siedemdziesięciu tysięcy złotych, przy jednoczesnym pominięciu jego sytuacji materialnej, która uniemożliwia mu aktualnie spłatę jakichkolwiek należności z uwagi na brak środków pieniężnych na co wskazuje chociażby fakt iż figuruje w Rejestrze Dłużników Niewypłacalnych.”

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zaniechania łączenia kar pozbawienia wolności i odstąpienie od orzekania kary łącznej grzywny.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja skazanego doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Odnosząc się twierdzeń i postulatów skazanego świadczących o niezrozumieniu istoty instytucji kary łącznej wydawanej w wyroku łącznym (której najwyraźniej nie wyłożył mu też obrońca, pomimo że z pomocy takiego korzystał), na wstępie wypada jeszcze raz wyjaśnić kilka zasadniczych kwestii, w większości poruszanych już przez Sąd Rejonowy w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Po pierwsze, że w razie spełnienia warunków formalnych do wydania wyroku łącznego, zaistnienia przesłanek materialnych określonych w art. 85 kk albo art. 91 § 2 i 3 kk, stosowne połączenie kar i orzeczenie kary łącznej pozostaje obowiązkiem Sądu, a nie tylko jego uprawnieniem. O ile zatem, tak jak w niniejszej sprawie, Sąd stwierdził taką potrzebę – podstawy ku temu, nie mógł zaniechać łączenia kar pozbawienia wolności i odstąpić od orzekania kary łącznej grzywny, o co wnioskował skarżący.

Po drugie, że przedmiotowa regulacja nie służy wcale łagodzeniu sytuacji skazanego, który popełnił więcej niż jedno przestępstwo, „rewizji” zapadłych wcześniej, prawomocnych już wyroków i nie musi prowadzić do rozstrzygnięć, skutki których byłyby dla niego korzystniejsze od dolegliwości związanych z odrębnym, kolejnym wykonywaniem poszczególnych kar.

Należy tu podkreślić, że sposób łączenia okresów próby, w którym skarżący upatrywał pogorszenia swojej sytuacji, został wprost uregulowany w art. 89 § 3 kk, stanowiącym, że w razie zbiegu orzeczeń o okresach próby sąd orzeka ten okres oraz związane z nim obowiązki na nowo.

Wobec tego, bez znaczenia pozostawały dywagacje J. D. na temat upływu okresów próby w sprawach, w których wymierzono mu kary pozbawienia wolności z zastosowaniem art. 69 § 1 i 2 kk, gdyby nie wydano wyroku łącznego. Nie miał przy tym racji skarżący, wskazując, że w sprawie XIV K 93/07 nastąpiłoby to już w sierpniu 2012 roku (wobec uprawomocnienia się wydanego w niej wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 24 lipca 2007 roku dopiero w dniu 26 listopada 2007 roku, kiedy to został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z tej daty, sygn. IV Ka 1674/07, okres ten upłynąłby dopiero z dniem 25 listopada 2011 roku). Co istotne dla tego postępowania, w żadnej z wymienionych w apelacji spraw, w których zastosowano instytucję probacji, nie doszło do zatarcia skazania, gdyż nie zaistniały warunki z art. 76 § 2 kk.

Z omówionymi wyżej zasadami wiąże się mocno ograniczony zakres uwzględnienia przez Sąd przy orzekaniu o karze łącznej dyrektyw wymiaru kary, o których mowa w art. 53 kk, mianowicie do tych, które dotyczą zachowania sprawcy po czynie, mających znaczenie z punktu widzenia oceny stopnia resocjalizacji skazanego w kontekście celów prewencji indywidualnej i ogólnej, o czym świadczy m.in. treść przywołanego w apelacji art. 571 kpk, dającego Sądowi możliwość sięgania w razie potrzeby (rozumianej jako zasada) po opinię o skazanym z zakładu karnego czy badania jego sytuacji rodzinnej, warunków majątkowych i stanu zdrowia.

Wobec stawianego przez skarżącego zarzutu obrazy ww. przepisu, od razu należy tu odnotować, że rzeczywiście Sąd I instancji wyrokujący w przedmiotowej sprawie tego rodzaju informacji nie zażądał (ani z zakładu karnego, w którym wcześniej J. D. przebywał przez stosunkowo krótki okres, ani od kuratora sprawującego dozór uproszczony w związku z warunkowym zawieszeniem wykonania niektórych kar), nie korzystając również z danych dotyczących stanu zdrowia skazanego i jego sytuacji majątkowej, zawartych w części wykonawczej akt poszczególnych spraw (nieujawnionych). Jednakże, z pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynikało, że pomimo owego zaniechania, Sąd ten przyjął, iż skazany od czasu ostatniego skazania zachowywał się poprawnie, wysnuwając w stosunku do niego pozytywną prognozę kryminologiczną. Warto też wspomnieć, że Sąd odwoławczy dysponował aktualną opinią o skazanym, którą najogólniej można określić mianem przeciętnej, zatem nie-mogącej rzutować znacząco na decyzję Sądu a quo, gdyby takowa była mu wówczas znana.

Choć argumenty naprowadzone przez skazanego nie miały siły przekonywania, która mogłaby doprowadzić do uczynienia zadość jego postulatowi, to jednak zaskarżony wyrok nie mógł się ostać, gdyż, zdaniem Sądu Okręgowego, przy wyrokowaniu w przedmiocie kar łącznych (a dokładniej kary łącznej grzywny) należało rozważyć jeszcze jedną kwestię dotąd przez Sąd meriti pominiętą.

Otóż, lektura 1. orzeczenia wskazanego w części wstępnej wyroku łącznego pokazywała, że obejmowało ono skazania za czyny zakwalifikowane ostatecznie z art. 23 ust. 5 ustawy z dnia 23 stycznia 2004 roku o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych, a nie z art. 23 ust. 1 tejże ustawy, jak wskazał błędnie Sąd a quo, nie dostrzegając zmiany oceny prawnej zachowania J. D. dokonanej przez poprzedni Sąd Rejonowy. To z kolei, w zestawieniu z treścią wyroku przywołanego jako 4. (kwalifikacją prawną przestępstwa, datą jego popełnienia i opisem działania), wymagało rozważenia, czy w przedmiotowej sprawie nie zachodziła sytuacja, o której mowa w art. 91 § 3 kk, stanowiącym, że jeżeli sprawca został skazany dwoma lub więcej wyrokami za przestępstwa należące do ciągu przestępstw określonego w § 1, orzeczona w wyroku łącznym kara nie może przekroczyć górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę, przewidzianego w przepisie, którego znamiona każde z tych przestępstw wyczerpuje. Pozytywna odpowiedź na to pytanie nakazywałaby bowiem najpierw wymierzyć karę grzywny za ciąg przestępstw opisanych w wyroku 1. i 4., wg reguł określonych w przywołanym przepisie, a dopiero później rozważać jej połączenie z karami grzywny orzeczonymi w wyrokach 2. i 3., co oczywiście mogłoby mieć wpływ na jej wymiar. Dopiero w przypadku wykluczenia zaistnienia warunków z tego przepisu i podstaw do jego zastosowania należałoby sięgnąć od razu po art. 91 § 2 kk (nota bene przez Sąd meriti w wyroku pominięty). Bez rozstrzygnięcia tej okoliczności, co powinien był uczynić Sąd Rejonowy, niemożliwym jest prawidłowe wyrokowanie w rozpoznawanej obecnie kwestii, stąd konieczność wydania orzeczenia o charakterze kasatoryjnym.

Mając powyższe na uwadze, Sąd II instancji uchylił zaskarżony wyrok i przekazał przedmiotową sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu - Szczecin Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, którego obowiązkiem będzie powtórzenie przewodu sądowego, w czasie którego wyjaśni wszystkie okoliczności dotyczące dotychczasowego wykonania podlegających łączeniu kar oraz aktualnego zachowania skazanego, jego stanu zdrowia, warunków rodzinnych i sytuacji majątkowej. Rozważając zaś zaistnienie warunków do wydania wyroku łącznego i orzekając w tym przedmiocie, uwzględni zasygnalizowane powyżej zagadnienie prawne, postępując dalej w zależności od sposobu jego rozstrzygnięcia. Będzie miał przy tym na uwadze kierunek apelacji – wywiedzionej wyłącznie na korzyść skazanego, i wynikający z niego pośredni zakaz pogarszania jego sytuacji (art. 443 kpk w zw. z art. 434 § 1 kpk). Na zakończenie całość procesu orzekania przedstawi w pisemnym uzasadnieniu, które pozwoli na skontrolowanie jego prawidłowości.

Podstawę prawną wyroku Sądu Okręgowego stanowił art. 434 § 1 kpk.

.....

SSO Magdalena Miłkaszewicz SSO Iwona Gdula del. SR Mariusz Jasion